

Nämnden för Rättsskyddsfrågor

52-2011 FNR

Fråga om rättsskyddets omfattning

NN ansökte om rättsskydd i en tvist mot Trelleborgs kommun angående strandskydd. Försäkringsbolaget avböjde rättsskydd på grund av att försäkringen inte omfattade frågor och mål som rör strandskydd utan endast tvister enligt 20 kap. 2 § p.6 miljöbalken. Nämnden konstaterade att aktuell lagregel hade upphört att gälla. Då bolaget inte hade uppdaterat sina villkor efter lagändringen fick bedömning göras utifrån allmänna avtalsrättsliga principer varpå NN inte bedömdes ha rätt att nyttja sin rättsskyddsförsäkring.

BAKGRUND

NN ansökte om rättsskydd i en tvist mot Trelleborgs kommun angående strandskydd.

Länsförsäkringar Skåne avböjde att lämna rättsskydd med följande motivering. När det gäller prövning enligt miljöbalken omfattar rättsskydds-försäkringen endast tvister rörande ersättning för miljöskador och inlösen enligt 32 kap., talan om förbud eller försiktighetsmått enligt 32 kap. 12 § samt grupp-talan enligt 32 kap. 13 §. Försäkringen omfattar således inte frågor och mål som rör strandskydd.

Aktuellt försäkringsvillkor

H.2.1

Försäkringen gäller för tvist:

-
- Som kan prövas av fastighetsdomstol, Statens VA-nämnd, miljödomstol, mark- och miljödomstol och Mark- och miljööverdomstol. När det gäller prövning enligt miljöbalken omfattas endast tvister enligt 20 kap. 2 § p. 6 miljöbalken.

YRKANDE M.M.

NN yrkar att rättsskyddet i försäkringen ska få tas i anspråk i tvisten. Han anför bland annat följande. Länsförsäkringar anser att ersättning för rättsskydd inte ska utgå i detta ärende enligt villkor H.2.1. Det begränsande villkoret upphävdes dock den 1 juli 2010 då 20 kapitlet utgick utan att ersättas av något annat. Länsförsäkringar har haft dryga två år på sig att uppdatera villkoret, utan att göra det. Således anser vi att villkoret inte längre gäller och att ersättning ska betalas.

FÖRSÄKRINGSBOLAGET

Länsförsäkringar Skåne står fast vid sitt tidigare beslut och anför följande. I villkoret under avsnitt H.2.1 anges vilka tvister som omfattas av försäkringen. 20 kap. miljöbalken har upphävts och det är olyckligt att det inte har noterats av de som författat de nya villkoren. Oaktat detta misstag torde inga oklarheter föreligga i det aktuella fallet. Föreläggande med anledning av strandskydd prövas enligt 7 kap. miljöbalken och har även tidigare prövats enligt samma kapitel. Således har inte omfattning och innebörd av försäkringsvillkoren ändrats och inte heller har prövning av strandskydd

enligt miljöbalken ändrats. Villkoren är därmed tydliga avseende vilka tvister som omfattas av försäkringen.

Ett ledande rättsfall avseende tolkning av försäkringsvillkor är Högsta domstolens avgörande NJA 2006 s. 53. I detta avgörande uttrycker Högsta domstolen en stor försiktighet med att använda den så kallade oklarhetsregeln, vilken innebär att vid osäkerhet om tolkningen ska tvekan gå ut över försäkringsgivaren.

Av villkorets ordalydelse framgår klart och tydligt vilka tvister som omfattas av försäkringen. En anledning till att dessa tvister bl.a. skadeståndsmålen enligt miljöbalken omfattas av försäkringen är att om de skulle prövas i tingsrätt och inte i miljödomstol, skulle de omfattas av försäkringen. Syftet med villkoret är därmed tydligt och en tillämpning av oklarhetsregeln i föreliggande fall och en tolkning som skulle resultera i att alla tvister enligt miljöbalken omfattas av försäkringen skulle vara högst orimligt.

Den mest ändamålsenliga tolkningen av villkoret är att de tvister som tidigare räknades upp i 20 kap. 2 § p. 6 miljöbalken omfattas av rättsskyddsförsäkringen. Vad gäller all annan prövning enligt miljöbalken gäller inte rättsskyddet.

NÄMNDENS YTTRANDE

NN har ansökt om rättsskydd i en tvist angående strandskydd där prövningen görs enligt 7 kap. miljöbalken. Enligt försäkringsvillkoret H.2.1 gäller försäkringen för tvist som kan prövas av fastighetsdomstol, Statens VA-nämnd, miljödomstol, mark och miljödomstol och Mark- och miljööverdomstol. När det gäller mål enligt miljöbalken omfattas endast tvister enligt 20 kap. 2 § p. 6 miljöbalken.

Beklagligt nog har försäkringsbolaget inte uppdaterat villkoret när 20 kap. 2 § p. 6 miljöbalken upphörde att gälla den 2 maj 2011. Då uppdatering inte har skett bör en tolkning av villkoret göras utifrån avtalsrättsliga principer och en analys göras utifrån bl.a. språket, ändamålet, normer, avtalets systematiska uppbyggnad, parternas lojalitet m.m. En språklig analys ger vid handen att mål enligt miljöbalken undantas från rättsskyddet utom i uppräknade fall. Ändamålet med villkoret har ursprungligen inte varit att omfatta den typ av tvist makarna Nordkvist sökt rättsskydd för. Utfyllande normer saknas i detta fall. Avtalets uppbyggnad är sådant att det ger huvudregler med undantag, och ibland med undantag från undantagen. Det förefaller inte heller som att försäkringsbolaget haft något illojalt skäl till att utforma villkoret på sätt som anges ovan.

Vid en samlad bedömning finner därför nämnden att villkoret bör tolkas så att när det gäller mål enligt miljöbalken omfattar rättsskyddet tvister enligt numera upphävda 20 kap. 2 § p. 6 miljöbalken i dess lydelse före upphävandet. Länsförsäkringar Skåne har därför haft skäl att inte bevilja rättsskydd.

Två ledamöter anförde följande skiljaktiga mening:

I augusti 2012 avslog länsförsäkringar försäkringstagarnas begäran om rättsskydd med tillämpning av undantaget i andra meningen i villkoret. 20 kap 2§ p.6 miljöbalken upphörde att gälla den 2 maj 2011 utan att ersättas av någon annan bestämmelse. Dessförinnan gavs i lagrummet en hänvisning till

ersättning för miljöskador och inlösen enligt 32 kap., talan om förbud eller försiktighetsmått enligt 32 kap. 12 § samt grupptalan enligt 32 kap. 13 §, dvs. mål som prövades av miljödomstol som första instans.

Vid tidpunkten för länsförsäkringars beslut att inte bevilja rättsskydd hade den bestämmelse som åberopades till stöd för beslutet utmönstrats ur miljöbalken sedan mer än ett år tillbaka. I den situation som då uppstod har det enligt vår mening varit högst oklart hur undantaget i andra meningen i villkoret ska tolkas, särskilt som förutsättningarna i huvudregeln i första meningen i villkoret varit uppfyllda. Tvisten har ju prövats i såväl mark- och miljödomstol som Mark- och miljööverdomstol. Den osäkerhet som uppkommit till följd av länsförsäkringars underlåtenhet att uppdatera undantaget i villkoret, bör enligt vår mening rimligen inte drabba försäkringstagaren.

Mot denna bakgrund anser vi att länsförsäkringar bör bevilja rättsskydd i tvisten.

Ämne **Rättsskyddets omfattning**

Årtal för beslut **2012**

Diarienummer **52-2011 FNR**